

**DR. BURHANUDDIN AL HELMI
DAN SUMBANGANNYA DALAM PENDIDIKAN ISLAM (1911 – 1969)**

Nik Md Saiful Azizi Bin Nik Abdullah, Nooranissa Binti Ramlee, Aisyah Binti Anzaruddin
Fakulti Pendidikan
Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM)
nikazizi@iium.edu.my, nooranissa95@yahoo.com, aisyah_anzaruddin@yahoo.com

Aemy Elyani Mat Zain
Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)
elyanifpi@gmail.com

Rabi'atul Athirah Muhammad Isa
Pusat Kelestarian Turath Islami (UKM)
irafansurie@yahoo.com

ABSTRAK

Kertas kerja ini membahaskan ketokohan Dr Burhanuddin Al Helmi dan sumbangan beliau dalam Pendidikan Islam. Ia bertujuan mengkaji biografi Dr Burhanuddin Al Helmi, menerokai sumbangan beliau dalam Pendidikan Islam di Malaysia dan menganalisis kesan sumbangan beliau terhadap kehidupan masyarakat Muslim. Pendekatan kualitatif menggunakan analisa dokumen digunakan bagi mencapai objektif tersebut. Hasil kajian mendapati bahawa pendidikan langsung berteraskan Islam di awal kehidupan beliau daripada kedua ibu bapanya membawa beliau menjadi seorang yang suka mencari ilmu dan merubah kehidupan orang ramai ke arah yang lebih baik. Dapatan juga menunjukkan banyak sumbangan beliau di dalam Pendidikan Islam khususnya seperti mengajar masyarakat di negeri kelahirannya, Perak dan juga di negara luar, seperti Singapore. Dr Burhanuddin turut menggesa kerajaan untuk memodenisasikan sekolah agama dengan menaik taraf sekolah agama setaraf dengan sekolah Melayu dan sekolah berasaskan Bahasa Inggeris. Seterusnya, hasil kajian juga mendapati ketika Dr Burhanuddin memegang pimpinan parti politik dan anggota parlimen, dia terus membawa gagasannya ke dalam perjuangan Islam dalam pendidikan negara. Implikasi daripada kajian ini mendedahkan bahawa Dr Burhanuddin telah memberikan sumbangan penting dalam memartabatkan Pendidikan Islam dan menunjukkan bahawa Dr Burhanuddin memperjuangkan isu-isu Pendidikan Islam melalui saluran politik apabila beliau menyertai bahagian pentadbiran negara. Sesuatu suara perubahan lebih didengari apabila pejuangnya memegang kuasa politik sebagai tulang belakang yang kuat untuk membawa agenda perubahan dalam semua aspek khususnya pendidikan terutama di Malaysia sebagai negara yang mengamalkan sistem demokrasi.

Kata Kunci: *Dr Burhanuddin Helmi, Pendidikan Islam, Sumbangan.*

Pendahuluan

Menurut M. Roslan (2011), pelaksanaan pendidikan Islam di Malaysia atau dikenali sebagai Malaya pada zaman sebelum kemerdekaan telah bermula sejak Islam mulai menetap di Melaka sekitar abad ke-14. Walau bagaimanapun, sistem pendidikan Islam pada waktu itu adalah sistem pendidikan tidak rasmi. Dalam hal ini, tidak ada ketentuan undang-undang khusus yang mengharuskan pendidikan Islam untuk diajarkan kepada semua anak-anak Muslim.

Pendidikan Islam mula diberi perhatian setelah Malaya mencapai kemerdekaan pada tahun 1957. Pada tahun 1960, kerajaan mulai melaksanakan undang-undang pendidikan berdasarkan Laporan Rahman Talib. Sebagai hasil daripada laporan itu, kerajaan telah menguatkuasakan suatu akta yang menjadi kewajipan untuk menyediakan pendidikan agama Islam untuk pelajar agama Islam di setiap sekolah di mana pelajar Islamnya adalah 15 atau lebih.

Menurut M. Rosdi (2010), kajian keseluruhan mendapati bahawa Dr. Burhanuddin memang seorang advokat untuk pembangunan masyarakat dari perspektif ekonomi politik Islam. Oleh itu, kajian ini akan membincangkan tentang sumbangan dan perkhidmatan Dr. Burhanuddin Al Helmi, terutama dalam bidang Pendidikan Islam, yang kebanyakan penyelidik tidak mengkaji atau menulis mengenai sumbangannya kepada Pendidikan Islam dan pengekalannya hingga ke hari ini. Malah, kajian ini juga untuk mengetahui bagaimana kejayaan dan konsepnya dalam menghasilkan pemikirannya yang bertindak balas terhadap perkembangan masa melalui semangat yang telah dibina oleh Dr. Burhanuddin semasa hidupnya. Oleh itu, penyelidik berminat untuk mengkaji perkhidmatan dan sumbangannya dalam mengikuti trajektori kepimpinannya dan untuk mendedahkan sejauh mana usaha beliau diambil dalam pembangunan Malaysia, khususnya untuk meningkatkan martabat Pendidikan Islam di Malaysia.

Objektif kertas kerja ini ialah untuk menerokai biografi Dr. Burhanuddin Al Helmi dan sumbangannya dalam Pendidikan Islam. Ia juga bertujuan menganalisis sumbangan beliau kepada masyarakat Islam dalam semua aspek kehidupan.

Metodologi kajian ini menggunakan kaedah kualitatif. Analisa dokumen digunakan bagi memastikan kesahihan semua maklumat terutama dari segi definisi, sejarah hidup, prinsip, konsep dan sumbangannya.

Kertas kerja ini menghuraikan tiga bidang perbincangan. Pertama membahas tentang biografi Dr. Burhanuddin, pendidikannya dan status politik, status sosial dan status ekonomi pada zamannya. Seterusnya, membincangkan peranan Dr. Burhanuddin dalam menyumbang Pendidikan Islam dalam aspek pengajaran dan terakhir pula meneroka tentang kesan daripada sumbangan Dr Burhanuddin yang berterusan dalam masyarakat hari ini.

Kajian literatur

Biografi Dr. Burhanuddin

Dr. Burhanuddin Al Helmi dikenali di dunia Islam sekitar tahun 1960-1969. Beliau adalah tokoh nasionalis dan politik yang melahirkan sejarah di Malaysia. Burhanuddin bin Muhammad Nor atau nama popularnya Dr. Burhanuddin Al Helmi dilahirkan di Changkat Tualang, Mukim Kota Bharu, Taiping Perak pada 29 Ogos 1911. Beliau adalah keturunan Minangkabau "Jati Melayu" dari darah bapanya dan campuran Arab dari darah ibunya.

Ayahnya bekerja sebagai petani dan dikatakan seorang alim yang juga merupakan guru agama. Bapanya mengembara dari Kampung Sungai Jambu, Batu Sangkar, Tanah Datar, Pagar Ruyung,

Minangkabau. Beliau datang ke Malaya pada tahun 1908 pada usia 18 tahun. Menurut Muzammil (2014), Haji Muhammad Nor adalah orang yang berpendidikan yang kuat dalam agama Islam. Beliau telah mempelajari agama di Makkah melalui beberapa guru termasuk Sheikh Mohammad Khatib yang juga dari Minangkabau.

Sebelum berpindah ke Tanah Melayu, bapa Burhanuddin sangat aktif dalam memerangi penjajah Belanda di Sumatera Barat dan dia diburu oleh penjajah untuk meletakkannya di penjara. Insiden ini menyebabkan Haji Muhammad Nor melarikan diri ke Tanah Melayu untuk menyelamatkan diri dan meneruskan perjuangannya. Sharifah Zahrah, ibu kepada Dr. Burhanuddin berasal dari keturunan Arab yang datang ke Perak dari Melaka. Keturunannya berkahwin dengan keluarga kelas atas masyarakat Melayu.

Selepas setahun Sharifah Zahrah telah berkahwin dengan Muhammad Noor, mereka diberikan anak lelaki sulung, iaitu Dr. Burhanuddin dan 8 adik-beradiknya yang lain. Antara ahli keluarga dan kawan, Dr. Burhanuddin dikenali sebagai 'Borhan' atau 'Yop' sahaja. Apabila beliau terlibat dalam nasionalisme, politik dan pada masa yang sama mengamalkan ubat homeotherapy, beliau juga dikenali sebagai 'Pak Doktor', 'Doktor Politik' dan 'Doktor Agama'.

Dr. Burhanuddin adalah seorang yang bertanggungjawab dan bijak. beliau tahu bagaimana untuk membawa dirinya ke mana-mana kerana sebagai anak sulung, beliau diajar berdikari oleh ibu bapanya. Oleh itu, beliau tidak cerewet. Sebagai abang, beliau juga bekerja sangat keras membantu ibu bapanya menjaga adik-beradiknya. Penduduk desa mengenalinya dengan kelembutan dan mempunyai adab dengan sesiapa sahaja.

Kerana lembut dan suka tersenyum, beliau diberi nama 'Abi Halim' dan kemudian menjadi kebiasaan menggunakan 'al hulaimi' atau pendeknya 'al Helmi' yang bermaksud seseorang yang tidak marah. Salah seorang sahabatnya, Ahmad Boestamam menyifatkannya sebagai seorang yang jujur dan sentiasa positif kepada orang lain, walaupun orang itu diperkenalkan kepadanya sebagai orang yang mempunyai tujuan politiknya.

Dr. Burhanuddin menamatkan zaman bujangnya dengan menikahi Aminah binti Mohd Said. Isterinya adalah anak pemandu kereta kepada Gabenor Singapura yang telah berkahwin pada tahun 1940. Kemudian, Dr. Burhanuddin berkahwin dengan Zainab binti Abd Wahab dan Suri binti Yahya juga. Pada 25 Oktober 1969, Dr. Burhanuddin Al Helmi telah meninggal di rumahnya kira-kira jam 6.50 pagi disamping isterinya Suri binti Yahya.

Kematiannya disebabkan oleh masalah emfisema dan penyakit koronari. Pada masa itu, beliau baru sahaja dibebaskan daripada tahanan politik, Akta Keselamatan Dalam Negeri (ISA). Beliau sering dimasukkan ke Hospital Darah Taiping ketika menjalani penahanan kerana sakitnya. Apabila beliau dikebumikan di tempat kelahirannya di Taiping, tidak ada upacara penghormatan negeri oleh kerajaan Malaysia. Ini kerana negara tidak pernah mengiktiraf beliau dan beliau merupakan pejuang kiri yang ditinggalkan sebagai pejuang kemerdekaan melawan penjajah British.

Menurut Ramlah Adam (2003), ketika sedang menjalani rawatan di rumah sakit, Dr. Burhanuddin menghabiskan waktunya untuk membaca buku dan membaca Al-Qur'an walaupun fakta mengatakan bahawa urusan politik dan sains tasawuf tidak pernah pecah dari bibirnya ketika teman-temannya dan saudara mara datang melawatnya. Walaupun kesihatannya merosot, Dr. Burhanuddin masih memprioritaskan perjuangan politik dan agama. Perjuangannya dalam agama dan politik masih mengalir sehingga nafas beliau yang terakhirnya.

Latar Belakang Pendidikan

Dr. Burhanuddin dididik oleh ayahnya dalam ilmu Islam sebelum beliau menerima pendidikan Melayu di Sungai Dera, Tanjung Malim pada tahun 1922. Kemudian beliau berpindah ke sekolah Melayu di Behrang Ulu, Bakap dan Kota Bharu di Perak kerana ayahnya adalah seorang guru agama sehingga beliau menamatkan darjah lima (Ramlah Adam, 2003). Ini kerana dasar sekolah Melayu di Malaya sebelum tahun 1936 hanya sehingga darjah lima. Selepas tahun 1936, dasar dan sistem pendidikan diubah dengan mengadakan darjah enam atau dikenali sebagai 'Darjah Tambahan'.

Semasa belajar di sekolah rendah Melayu, silibus menekankan membaca, menulis dan mengira. Pada masa yang sama, beliau pergi ke sekolah agama pada waktu petang yang berfokus pada perkara-perkara agama termasuk ilmu fiqh dan al-Qur'an. Beliau dikatakan seorang yang pandai, cerah, bekerja keras dan tekun dalam melakukan sesuatu. Beliau sangat berminat dengan ilmu pengetahuan, terutamanya dalam bidang agama, falsafah, perubatan dan kesihatan. Itulah sebabnya beliau suka meneroka perkara baru seperti belajar bahasa Cina, bahasa Tamil dan bahasa Inggeris. Pada masa yang sama, beliau suka menulis dan merekod sesuatu yang hadir ke fikirannya.

Menjelang akhir tahun 1925, Dr. Burhanuddin dan adiknya Abdul Halim dibawa oleh ayah mereka ke kampung halamannya Minangkabau, Sumatera Barat. Tujuannya adalah kerana bapanya mahu anak-anak mereka mengikuti apa yang dia lakukan dan menjadi guru agama. Pada masa yang sama, bapanya menghendaki mereka tidak melupakan asal usul nenek moyang dan tanah nenek moyang mereka. Beliau dan adik-beradiknya mempelajari ilmu agama Islam selama enam bulan di Sekolah Agama Sungai Jambu, Batu Sangkar pada tahun 1924 - 1926.

Semasa di Sumatera, Dr. Burhanuddin mempunyai pengalaman baru dan suasana yang berbeza dalam masyarakat baru. Pada usianya muda, beliau menerima pendedahan politik dan keadaan sosial rakyat Indonesia yang dijajah oleh Belanda. Dia melihat sendiri bagaimana masyarakat dan komuniti umat Islam berjuang melawan penceroboh. Ini menjadikan beliau bersemangat untuk bertarung dan berminat dalam politik. Beliau mendapat ilmu sains politik melalui hasil bacaan dalam bahasa Indonesia, ceramah politik nasionalis tempatan dan mengikuti pergerakan politik di sekitar kampung halamannya.

Selepas 6 bulan disana, beliau terus belajar di Sekolah Pondok Pulau Pinang di Jitra, Kedah pada tahun 1927 selama sebulan. Ini kerana beliau mahu belajar di sekolah moden dan sistematik di Madrasah al-Mashor al-Islamiyyah, Pulau Pinang. Sekolah ini telah menghasilkan banyak ulama termasuk Dr. Burhanuddin Al Helmi sendiri. Semasa belajar di sekolah, beliau dapat menguasai bahasa Arab, Bahasa Inggeris dan Matematik.

Selepas belajar di pelbagai tempat, Dr. Burhanuddin memperoleh sumber kewangan untuk meneruskan pendidikan di Aligarh Islamic University di India. Beliau tiba disana pada awal tahun 1934 untuk meneroka bidang kesusasteraan, iaitu bidang kesusasteraan dan falsafah. Pengalaman baru di India telah memberikannya pendedahan semasa era pendudukan British.

Semasa beliau melanjutkan pengajian di India, Dr. Burhanuddin memperluas tempatnya di Turki dan Palestin. Di Palestin, beliau terlibat dalam perarakan untuk memperjuangkan penjajahan oleh pihak British dan orang Yahudi. Bagaimanapun, anti-Barat berjaya digulung oleh British dan Dr. Burhanuddin ditangkap dan dipenjarakan. Beliau adalah orang Melayu pertama yang ditahan oleh British di Palestin. Selepas menamatkan pengajian di India, beliau kembali ke Taiping, Perak. Selepas itu, beliau pergi ke Sekolah Arab Al-Juned, Singapura untuk menjadi guru bahasa Arab disana.

Di Singapura juga, Dr. Burhanuddin mengkaji perubatan homeopati daripada Professor Dr. Rajah. Seterusnya, beliau belajar pengetahuan di Ismaeliah Medical College, Hyderabad, India untuk mendapatkan sijil profesional di peringkat sarjana muda. Dengan sijil itu, beliau membuka klinik di Johor Bahru pada tahun 1937 dan klinik lain di Jalan Picitan, Singapura. Dr. Burhanuddin juga mendapat pengiktirafan dan sijil Doktor Naturopati daripada Sekolah Naturopati, London; Doktor Ketuhanan dari Akademi Antarabangsa Kanada dan Doktor Falsafah, dari Academia Internationalis, Societas Litteratorium, yang berpusat di luar negara.

Sebelum Dr Burhanuddin terlibat dalam kegiatan politik, beliau adalah seorang penulis pertama dan aktif dalam kewartawanan. Semasa beliau darjah empat di sekolah Melayu, beliau berminat menulis "Akhbar Mingguan". Selepas dua tahun di Singapura, beliau menerbitkan majalah Taman Bahagia. Malangnya, sejam selepas majalah pertama diedarkan, beliau ditangkap oleh British. Walau bagaimanapun, beliau telah dikembalikan semula dengan jaminan \$ 1000. Terdapat pendapat yang mengatakan bahawa beliau ditangkap kerana mengkritik dasar British di Palestin dan mempertahankan hak-hak Arab Muslim.

Apabila beliau mengetuai Parti Kebangsaan Melayu Malaya (PKMM) pada tahun 1945, beliau menyuarakan idea dan pemikiran beliau dalam akhbar rasmi PKMM iaitu Suara Rakyat, Pelita Malaya, Suloh Malaya, Semboyan Baharu dan Majalah Berjuang. Di samping itu, Dr. Burhanuddin juga menulis dua buku kebangsaan yang beliau tulis dalam usaha untuk menipup etnik dan tanah air negara. Buku-buku itu adalah Perjuangan Kita 1946 dan Falsafah Kebangsaan Melayu 1954. Antara karya-karya yang diterbitkan sebelum Perang Dunia Kedua ialah Mutu Kerajinan yang menekankan sifat rajin pembunuhan Melayu: Asohan Kesihatan yang menyentuh kebersihan diri, pemakanan dan pemakanan makanan berkhasiat.

Selain itu, Mencari Allah juga ditulis oleh Dr. Burhanuddin bertujuan untuk membawa tema agama dan falsafah. Sebagai seorang pengamal ilmu tasawuf, Dr. Burhanuddin juga telah menghasilkan buku-buku berkaitan Simposium Tasawuf dan Tarikat yang diterbitkan pada tahun 1966. Selain itu, beliau juga menulis buku Falsafah Perubatan Homeopati iaitu mengenai sains homeopati yang memperkenalkan pengenalan pengetahuan perubatan homeopati, memilih penyembuhan, perbandingan antara pengetahuan perubatan dan jenis homeopati, jenis perubatan lain, terutamanya perubatan moden dan tradisional, korelasi antara perubahan homeopati dengan pembedahan, pengetahuan kesihatan dan jenis dan keberkesanan ubat-ubatan.

Karya-karyanya yang lain adalah Agama dan Politik 1954, Ideologi Politik Islam 1957. Walau bagaimanapun, usahanya untuk menterjemahkan Al-Quran dan Kamus Melayu-Inggeris-Arab Jawi tidak dapat diselesaikan kerana kegiatan politiknya yang sibuk. Hasratnya untuk menterjemahkan Al-Quran dan menyiapkan kamus itu tidak diteruskan oleh pewaris sehingga hari ini.

Status Politik, Status Sosial dan Status Ekonomi pada Zamannya

Dari riwayat singkat Dr. Burhanuddin, jelas bahawa beliau berasal dari keluarga yang mematuhi ajaran Islam dan budaya Melayu. Dengan luasnya agama, tidak hairanlah beliau berjuang untuk agama ketika terlibat dalam kegiatan politik dan pentadbiran negara. Di samping itu, pendedahan beliau kepada pendidikan dan pembacaan sumber-sumber asing telah membuka minda dan pendedahan luas mengenai domain akademik, sosioekonomi, politik, pentadbiran dan sistem penjajah yang masih wujud di negara ini.

Semasa era penjajahan Jepun di Tanah Melayu, Dr. Burhanuddin berada dalam keadaan selesa tanpa tekanan dari penjajah Jepun. Bagaimanapun, Dr. Burhanuddin telah mendapat pendedahan yang meluas ketika mengikuti pendidikan tinggi di luar negeri yang berada di India. Di sana, beliau menyaksikan kekejaman penjajahan Barat yang menguasai politik dan ekonomi India. Oleh itu, dikatakan bahawa faktor sekitarnya mempengaruhi watak, sikap dan perannya dalam memerangi penjajah sehingga beliau terlibat dalam politik tanah air sebagai pemimpin parti Islam utama selepas kemerdekaan.

Dapatan dan Sumbangan

Peranan Dr. Burhanuddin dalam Menyumbang Pendidikan Islam dalam Pengajaran

Dr. Burhanuddin tidak menjadikan guru sebagai pekerjaan awalnya. Bagaimanapun, Dr. Burhanuddin adalah seorang guru agama sambilan dalam tempoh yang singkat selepas pulang dari India. Sebagai seorang yang bijak, beliau sepatutnya menjadi pendidik di kampungnya. Oleh kerana beliau tidak menceburkan diri dalam bidang pengajaran, beliau lebih memberi tumpuan kepada nasionalisme, politik dan ubat homeopati.

Bagaimanapun, untuk mempromosikan pendidikan anak-anak Melayu, beliau amat prihatin dengan pendidikan Islam dan menggesa kerajaan untuk memodenisasi sekolah agama dengan meningkatkan sekolah agama dengan sekolah-sekolah Melayu dan sekolah berasaskan bahasa Inggeris. Semasa memegang jawatan parlimen, Dr. Burhanuddin mengemukakan isu-isu tersebut kepada kerajaan persekutuan.

Ketika pulang ke rumah, Dr. Burhanuddin berpeluang menyebarkan pengetahuan yang beliau pelajari di rantau asing dengan menjadi guru agama di kampungnya, Changkat Tualang. Bagaimanapun, terdapat pergaduhan dan konflik antara beliau dengan masyarakat kampung dan Dr. Burhanuddin dinasihatkan oleh Badan Agama Negeri Perak untuk meninggalkan kampungnya untuk mengurangkan ketegangan. Penghijrahannya ke Singapura membuka lembaran baru dalam hidupnya dan mengembangkan sayapnya ke bidang lain.

Semasa tinggal di Singapura, beliau menerima tawaran sebagai guru sementara dengan mengajar anak-anak tempatan bahasa Arab dan pengetahuan Islam di Madrasah Al-Juned pada tahun 1935 selama lebih kurang dua tahun. Pada masa yang sama, beliau juga menjadi penterjemah dan guru bahasa kepada peniaga, peniaga asing, kapten kapal dan pegawai marin, terutama dari Asia Barat dan Asia Timur sehingga dikenali sebagai "munsi". Oleh itu, salah satu sebab beliau tidak menjadi guru untuk masa yang lama adalah kerana sifatnya suka mencari pelbagai bidang pengetahuan.

Kesan daripada sumbangan Dr. Burhanuddin yang Terus dalam Masyarakat Hari Ini

Perjuangan pendidikan akademik dan agama yang dijalankan oleh Dr. Burhanuddin adalah untuk negaranya sendiri. Bagi beliau, kekuatan pengetahuan mesti dihargai dengan tujuan membina kekuatan dalaman dan luaran individu dan masyarakat. Dengan kata lain, mengubah pengetahuan menjadi amalan mesti diteruskan. Melalui penghargaan pengetahuan, individu dan masyarakat memperoleh kesejahteraan hidup dan dijamin oleh Allah. Rangkuman berikut adalah tuntutan kepada kerajaan dalam perjuangannya terhadap isu-isu pendidikan kanak-kanak:

- i - Menaik taraf dan menubuhkan sekolah agama baru.
- ii- Setuju bahawa pendidikan keagamaan menjadi subjek utama bersama dengan mata pelajaran akademik yang lain.

- iii- Memberikan kursus pengetahuan agama kepada kanak-kanak yang melanjutkan pelajaran ke luar negara.
- iv- Memberi guru terlatih untuk mendidik kanak-kanak.
- v- Pikirkan tentang kebajikan masyarakat dan gunakan pengetahuan yang mereka miliki untuk membimbing masyarakat.
- v - Cari jalan untuk menyelesaikan masalah penurunan orang
- vii - Menyediakan dan membangunkan sistem pendidikan yang kondusif dan kemudahan pembelajaran.

Dari penjelasannya, jelas bahawa pemikiran reformis Dr. Burhanuddin dalam agama dan pendidikan masyarakat Melayu mula mendapat perhatian pemerintah. Idea kemajuannya melalui pendidikan membuktikan kepada orang-orangnya yang mendalam. Beliau yakin bahawa pendidikan moden yang membawa gagasan kemajuan akan menjadi pemangkin kepada perubahan masyarakat.

Peranannya menonjol dalam mencerahkan masyarakat Melayu untuk membuat perubahan untuk maju seperti negara-negara imigran yang lain melalui peningkatan pendidikan. Kesedaran yang ditanam ini juga memainkan peranan penting dalam mempromosikan kesedaran dalam masyarakat untuk menggalakkan masyarakat Melayu berusaha untuk memperbaiki nasib rakyatnya.

Ketika Dr. Burhanuddin memegang pimpinan parti politik dan anggota parlimen, dia terus membawa gagasannya ke dalam perjuangan Islam dan pendidik negara. Kekagumannya dalam ilmu pengetahuan telah menjadikan beliau sangat prihatin dengan perkembangan sekolah agama di seluruh negara, termasuk sebuah sekolah terkenal yang menghasilkan banyak pejuang kemerdekaan, ulama dan ahli akademik tanah air iaitu Madrasah al-Ihya Gunung Semanggol, Perak.

Selain lawatan kerjanya ke madrasah, beliau juga menubuhkan kelas perubatan homeopati. Ketika melawat sekolah agama, Dr. Burhanuddin kagum dengan perkembangan institusi serta peranan dan sumbangannya kepada masyarakat melalui pengetahuan yang diperoleh. Beliau mengamalkan pengetahuan yang diterima dalam kehidupan seharian seperti tahlil, bacaan quran, ritual doa, kenduri-kendara, gotong-royong dan kemudian menjadi model kepada masyarakat setempat.

Dr Burhanuddin mempunyai aliran pemikiran dan perjuangan dalam isu pendidikan. Dia berjuang untuk membangunkan ilmu pengetahuan dan duniawi tanpa melupakan undang-undang Islam. Isu utama adalah untuk membuka peluang pendidikan yang luas kepada anak-anak bangsa di negara ini yang masih berada di bawah fikiran penjajah. Ruang ini termasuk menubuhkan sebuah pusat pendidikan moden yang meliputi kurikulum dan kemudahan asas. Pendidikan agama moden juga ditekankan olehnya.

Pendidikan agama tradisional Burhanuddin dan pendidikan agama moden telah menimbulkan gagasan untuk beliau berjuang menubuhkan sebuah sekolah zaman moden tanpa meninggalkan ajaran Quran dan Hadis. Bagi beliau, pendidikan kepada manusia harus mengikuti pemodenan semasa dan tidak mengikuti ajaran tradisional dengan menggunakan kaedah yang sememangnya tidak memberi pelajar suatu dorongan mental.

Oleh itu, pendidikan agama juga harus menerapkan pengetahuan dunia, iaitu ilmu akademik yang meliputi ilmu kesihatan, sains, matematik dan moral untuk menghasilkan seseorang yang mampu dan progresif dan taat kepada ajaran Nabi Muhammad sallallahu alaihi wasallam.

Kesimpulan

Kesimpulannya, jelas bahawa Dr. Burhanuddin berasal dari sebuah keluarga yang mematuhi ajaran Islam dan budaya Melayu. Dengan luasnya agama, ia tidak mengejutkan bahawa beliau berjuang agama dalam politik apabila ia datang kepada politik dan kemudian pentadbiran negeri. Di samping itu, pendedahan kepada pendidikan dan pilih kasih membaca sumber luar membuka fikirannya dan menerima pendedahan yang luas terhadap sistem akademik, sosioekonomi, politik, pentadbiran dan kolonial yang berlaku di tanah airnya.

Dr. Burhanuddin telah menerima perubahan secara besar-besaran semasa melanjutkan pengajian tinggi di luar negeri, India. Di sana, beliau menyaksikan kekejaman kuasa Barat yang menguasai tanah politik dan ekonomi India. Oleh itu, dikatakan bahawa faktor di sekelilingnya mempengaruhi watak, sikap dan perannya dalam memerangi penjajah, yang mengetuai beliau untuk mengambil bahagian dalam kedudukan politiknya sebagai pemimpin parti Islam utama di tanah air setelah mencapai kemerdekaan. Malangnya, perbincangan mengenai Dr. Burhanuddin tidak terlalu banyak. Terdapat juga cerita yang berbeza tentang asal usul mereka. Selain itu, tidak ada maklumat yang jelas tentang sekolah yang telah ditubuhkannya. Pengkaji mendangkan supaya perlu mengkaji semula sekolah yang telah dibina dan dilanjutkan perbincangan mengenai Dr. Burhanuddin dalam kertas penyelidikan supaya para penyelidik dapat mengetahui lebih lanjut mengenai beliau, kepakaran dan sumbangannya sekalipun beliau tidak dilantik oleh kerajaan ketika beliau masih hidup.

Rujukan

- Abd. Rauf bin Mohd. Jais, (1976). "Dr. Burhanuddin Suatu Kajian Tentang Perjuangan dan Pemikiran Politiknya". Latihan Ilmiah Doktor Falsafah. Jabatan Sejarah, Universiti Malaya.
- Abdullah Hussein, (1969) "Dr. Burhanuddin Al-Helmy: Pelopor Kebangkitan Semangat Kebangsaan", dlm. Dewan Masyarakat, Bil. 2, Jil. 5, 15 November.
- Ismail Said (2008), Dr. Burhanuddin Al Helmi Pejuang Melayu Sejati.
- Kamarudin Jaffar, Dr. Burhanuddin Al Helmy Politik Melayu Dan Islam.
- M. Muzammil M. Noor (2014), Pemikiran Dan Perjuangan.
- M. Roslan (2011), Sejarah Dan Perkembangan Pendidikan Islam di Malaysia.
- M. Syakir (2010), Dr. Burhanuddin Al Helmi Dan Pembangunan Ekonomi Politik Islam Di Malaysia, USM.
- M. Rosdi Nik Ahmad (2011), Ilmuan Nusantara Terbitan Pertama 2011.
- Professor Dr. Burhanuddin Al-Helmi (1988), Pas Tuntutan Kebangkitan Ummah. Carian di laman: https://www.academia.edu/8965552/Sejarah_lisan_tentang_Peribadi_dan_Perjuangan_DrBurhanuddin_al-Helmi_Oleh_Keluarganya
- Ramlah Adam (1996), Burhanuddin Al-Helmy. Suatu Kemelut Politik.
- Saliha Haji Hassan, (1986). "Dr. Burhanuddin al-Helmi 1911-1969", dlm. *Jebat*, No. 14.